

27.2.2001

2172/4/99

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mirja Tamminen

VASTAUS KANTELUUN MAAOIKEUSTUOMARIN ESTEELLISYYTTÄ YM. KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

Arvostelette --- eduskunnan oikeusasiamiehelle 12.10.1999 osoittamassanne kantelukirjoituksessa Pohjois-Suomen maaoykeuden tuomiota koskiensuojelulain mukaisia korvaustoimituksia nrot 407788-0 ja 408169-8 koskevassa asiassa. Toimitukset oli suoritettu Pudasjärven kunnassa.

Katsotte, että korvaus menetetystä vesivoimasta kuului Lammelan tilan osalta Teille eikä Koillis-Pohjan Sähkö Oy:lle, jolle korvaus oli määrätty. Pohjois-Suomen maaoykeus hylkäsi 25.9.1995 valituksenne. Korkein oikeus ei myöntänyt Teille 2.4.1996 valituslupaa.

Pyydätte oikeusasiamiestä tutkimaan, oliko maaoykeustuomari A esteellinen asiassa, kuten hän ensin oli ilmoittanut Teille puhelimitse.

2 SELVITYS

Maaoykeustuomari A on antanut asiassa selvityksen siltä osin kuin kantelukirjoitus koskee tuomarin esteellisyyttä. Selvitys on tämän vastauksen liitteenä.

Nähtävänäni on lisäksi ollut Pohjois-Suomen maaoykeuden pöytäkirja dnro 22, 63/1994. Tänne on hankittu myös jäljennökset toimituspöytäkirjoista 407788-0 ja 408169-8 sekä valituslupahakemuksenne korkeimmalle oikeudelle.

3 RATKAISU

3.1 Tuomarin esteellisyys

3.1.1 Tapahtumat

Diplomi-insinööri B Jaakko Pöyry Consulting Oy:stä oli läsnä 26.10.1993 pidetyssä toimituskouksessa Pohjolan Voima Oy:n asiantuntijana. Yhtiö oli yksi koskiensuojelulain 4 §:n mukaisten korvaustoimitusten useista asianosaista. Toimituspöytäkirjojen 17 §:n mukaan yhtiön asiamies esitti yhtiön vastalausunnon vesi- ja ympäristöhallituksen lausuntoon, joka oli annettu mm.

toimituksissa tehdyistä korvausvaatimuksista. B esitti tuossa yhteydessä Jaakko Pöyry Consulting Oy:n laatiman selvityksen lijoen vesivoiman arvosta.

Pohjois-Suomen maa- ja metsätalouden valituksenne käsittelyyn osallistui maa- ja metsätalouden tuomari A , joka on B:n veli.

A kertoo minulle antamassaan selvityksessä, että valituksen saapuessa maa- ja metsätalouteen hänellä oli käsitys, että myös vesivoiman arvosta oli erimielisyyttä. Kun sittemmin ilmeni, että maa- ja metsätaloudessa oli kysymys vain siitä, kenelle korvaus kuului, hän katsoi, ettei hän ollut esteellinen käsittelemään asiaa.

3.1.2

Oikeudellinen arviointi

3.1.2.1

Oikeusohjeet

Tuomarin esteellisyydestä säädetään oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 1 §:ssä. Lainkohdan mukaan tuomari on esteellinen, jos joku jutun asianosaista on hänen lähisukulaisensa. Esteellisyys voi syntyä myös sillä perusteella, että tuomarilla tai hänen sukulaisillaan on asiassa osa tai että heillä on siitä erinomaista hyötyä tai vahinkoa odotettavana.

Tuomarin esteellisyyttä arvioitaessa on otettava huomioon myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen sitä koskeva oikeuskäytäntö. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Soveltaessaan mainittua sopimusmääräystä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on erottanut tuomioistuimen puolueettomuuden arvioinnissa toisaalta subjektiivisen ja toisaalta objektiivisen puolueettomuuden.

Subjektiivinen puolueettomuus tarkoittaa sitä, ettei tuomarilla saa olla ennakkokäsitystä tai etukäteiskantaa ratkaistavassa asiassa, puhumattakaan tietoisesta pyrkimyksestä edistää oikeudenkäynnin toisen osapuolen etua. Ei kuitenkaan riitä, että tuomari on tosiasiallisesti puolueeton, vaan lainkäytön puolueettomuuden tulee lisäksi olla ulkopuolisen näkökulmasta uskottavaa. Tämän jälkimmäisen vaatimuksen sanotaan ilmentävän objektiivista puolueettomuutta.

3.1.2.2

Kannanotto

B ei ole ollut asianosainen puheena olevissa koskiensuojelulain 4 §:n mukaisissa korvaustoimituksissa. Hän osallistui toimituskokoukseen yhden asianosaisen, Pohjolan Voima Oy:n asiantuntijana.

Valituksenne Pohjois-Suomen maa- ja metsätaloudelle koski pelkästään sitä, kuuluiko korvaus menetetyistä vesivoimasta Lammelan tilan osalta Teille vai Koillis-Pohjan Sähkö Oy:lle. Valituksessanne ei ollut lainkaan kysymys *vesivoiman arvosta*, josta B oli antanut asiantuntijalausuntonsa toimituksessa. Lijoen Voima Oy, jolle koskitilojen omistus siirtyi Pohjolan Voima Oy:ltä toimitusten vielä vireillä

ollessa, ei myöskään hakenut maa- ja metsätalouden tuomioistuimen päätöksiin. Asiakirjojen valossa näyttää siltä, ettei Pohjolan Voima Oy:tä voida pitää tässä asiassa Teidän vastapuolenanne.

Mielestäni asiassa ei ole ilmennyt perusteltua syytä epäillä, että maa- ja metsätalouden tuomioistuin A:n puolueettomuus olisi näissä olosuhteissa vaarantunut. Katson, ettei A ole ollut esteellinen tai muutoinkaan menetellyt lainvastaisesti, kun hän osallistui asianne käsittelyyn maa- ja metsätalouden tuomioistuimessa.

Lähetän jäljennöksen tästä vastauksestani tiedoksi maa- ja metsätalouden tuomioistuin A:lle.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.